

Arnoldus Geesteranus

Wie was hij eigenlijk? Deze remonstrantse predikant, uw verre voorvader. U begrijpt, daar zou veel over te zeggen zijn, maar ik zal mij beperken tot een minuut of vijf. Iets over de achtergrond heb ik al in de preek gezegd. Arnoldus en zijn oudere broer Cornelis waren zonen van een contra-remonstrants gezinde predikant Jodocus Geesteranus. Arnoldus werd geboren in 1593 in Gorinchem. Hij ging in Leiden theologie studeren en werd in 1617 predikant. Kort daarna in 1619 werden hem en zijn broer de formulieren van enigheid, zoals vastgesteld door de Dordtse synode voorgelegd. Hij weigerde te tekenen. In 1620 werd hij afgezet en hij sloot zich aan bij de remonstranten. Een tijdje is hij als predikant actief geweest in Kampen. Daar zat van oorsprong een grote groep remonstranten, maar juist daar, in tegenstelling tot hier, werden ze stevig vervolgd. Toen de grond hem te heet onder de voeten werd, ging hij rondtrekken. Zo werd hij, na te zijn verraden, in 1624 in Amsterdam gearresteerd. Hij werd gevangengezet op Loevestein, waar al een paar andere remonstrantse predikanten zaten. Op Loevestein trouwde Arnoldus met Susanna van Oostdijk in 1627. Het huwelijk werd door zijn vader ingezegend. U wilt aannemen, hier zit een prachtig, romantisch verhaal achter. In de tijd dat Arnoldus rondtrekkend en vervolgd predikant was, was hij verloofd. Hij begreep dat dit voor zijn aanstaande vrouw geen leven was en gaf de belofte terug. Ze moest maar met iemand anders trouwen. Susanna bleef hem echter trouw en toen er na de dood van Maurits in 1625 een verlichting van het gevangenisregime plaatsvond, konden ze trouwen. Zij werd de Loevesteinse bruid. Hun liefde is prachtig bezongen door onder anderen de negentiende-eeuwse dichter Hendrik Tollens

Hij beschrijft hoe zij aan de gevangenisdirecteur toestemming vraagt. U begrijpt, de dichter kijkt niet op een regeltje meer of minder. Uiteindelijk mogen ze trouwen. Ik lees u een paar verzen voor:

*En na een vlugtig aantal dagen,
Werd in de slotkerk op het koor
Een huwlijksouter aangedragen
En 't jeugdig bruidspaar knielde er voor.*

*Een diepe stilte daalde neder;
Geen wapen kletterde in 't portaal,
Geen grendelslot ging heen en weder,
Geen adem fluisterde in de zaal.*

*'t Was alles aandacht. Aller oogen
Zijn als geboeid aan 't edel paar,
Dat, voor Gods dienaar neergebogen,
De hand van trouw reikte aan elkaar.*

*En toen des leeraars beden stegen,
Bad, als van éénen geest bezield,
De gansche schare meê om zegen,
Dien God hunne echtkoets niet onthield.*

*Het burgplein klonk van de eereschoten,
De feestvlag woei ten toren uit,
De zware slotklok werd geluid
En 't zeldzaam huwlijk was gesloten.*

*Wie ooit dat grijs kasteel beziet,
Waar zoo veel achtbre schimmen zweven,
Waar zoo veel wonders is bedreven,
Verzuim' hij Sannaas kerker niet!*

*En wie den voet zet op den drempel,
Hij tree de cel met eerbied in,
Want liefde en trouw en huwlijksmin
Had eens dien kerker tot haar tempel.*

Er zouden acht of negen kinderen komen. De eerste drie werden geboren op Loevestein, waaronder hun zoon Justus in 1631. Hij werd ook remonstrants predikant en zou zich Justus Geesteranus van Loevestein noemen.

In juli 1631 konden de laatste remonstrantse predikanten ontsnappen. Laten we het zo zeggen, de wachters hadden de instructie wat naar de andere kant te kijken. Het was de gedooftijd, waarin de remonstrantse gemeenten hun vaste voorgangers kregen.

Hij was een geliefd man. In de bronnen lezen we:

Een jaar daarna werd hij Remonstrantsch predikant te 's Gravenhage, waar hij wegens geleerdheid, welsprekendheid, vroomheid, godsvrucht en zachte zeden in groote achting stond en werkzaam bleef, tot dat hij den 28sten Julij 1658 overleed.

Jacobus Batelier was daar zijn collega, die ook zijn lijkrede hield. Vanaf vandaag zijn zij, door hun portretten hier in deze kerk, weer verenigd.

Tjaard Barnard
Maart 2015